

Persoonsrelaties

1 Geestelijk begeleider

Wie voor jou de juiste begeleider is, dat kun je *zelf* niet bepalen. Hoe kun je immers weten wat *voor jou* juist is? Ik denk dat hier het *vertrouwen* in liefdevolle hulp van de Heilige begint. Hij/Zij zal er wel voor zorgen dat die begeleider zich op jouw pad aandient. Jij bent niet 'aan zet' en hebt het touwtje hierover niet in handen. Maar je moet wel een instelling *proberen* te ontwikkelen van *geduldige aandachtigheid*.

2. De Tzaddik

De Tzaddik, een Rechtvaardige, is op psychologisch vlak (Nefesh, Tzelem) en op zielsniveau (Ruach, Demuth) in die mate gezuiverd, dat hij brug kan zijn tussen hemel en aarde. Bij de Tzaddik is de middenkolom van de Boom des Levens op het niveau van sefirah Yesod (van de Demuth) aanwezig. Dit betekent dat 'in' hem de lagere Hemelen (de hemelse sfeer van Yetsirah) en de Aarden (Malkuth) verbonden zijn. De Tzaddik is tegelijkertijd bewust aanwezig in het Aards Paradijs én in dit ondermaanse. Hij is een ruimte waarin – symbolisch gezegd- het hemelse kan instromen en 'naar omlaag' doorstromen, maar waar ook aardse gebeden en lofuitingen worden ontvangen en 'naar omhoog' worden doorgegeven. In 'zijn' ruimte kunnen anderen worden opgenomen en daardoor de genadevolle werking ervan ontvangen. De Tzaddik neemt die anderen als het ware liefdevol op in 'zijn' ruimte. De ervaring die hiermee samenhangt is aanraking van het goddelijke, en dat is geen vereniging met God. Een geestelijk begeleider is in het begeleidingsgesprek een Tzaddik.

3 'De ware Tsaddik'

De "Jehudi" zei: 'Als de Messias zal komen, zullen alle Tsaddikim en Chassidim Hem tegemoet gaan. Sommigen van hen zullen hartelijk ontvangen, anderen zullen afgewezen worden. De Chassidim, die behoren bij de Tsaddikim die afgewezen worden, zullen uitroepen: "Onze bedoelingen waren goed; wij geloofden dat onze Rabbi een ware Tsaddik was! Waarom verwerpt Gij ons?"

De Messias zal dan antwoorden: "Een Chassid zou God dagelijks moeten smeken om de ware Tsaddik te mogen ontmoeten, die hem helpen zal en zijn ziel zal leiden. Wanneer je ernstig was geweest en op deze wijze gebeden zou hebben, zou de Eeuwige je geholpen hebben de werkelijke leider te vinden."

Dit verhaal geeft te denken, en vooral voor hem/haar die geestelijk begeleider wil zijn. De ware geestelijk begeleider is daartoe geroepen, is reeds zelf door genade en eigen inspanningen 'gevorderd' en bereidt om zich toch te 'vernederen'. Althans dat begrijp ik uit het volgende verhaaltje:

'De Tsaddik moet zichzelf vernederen'

De Rabbi zei: "wanneer de Tsaddik zich op de hoge trappen der rechtvaardigheid bevindt, heeft hij geen voeling met eenvoudige mensen. Hij moet tot een lagere trap afdalen om de mensen te kunnen helpen een hoger plan te bereiken. Dit wordt ons geleerd door de geschiedenis van de ladder van Jacob, die op de bodem stond, ofschoon zij tot in de hemel reikte"

Het is dus de eigen persoonlijkheid van de begeleider met zijn mogelijkheden en ook zijn beperkingen die zich beschikbaar stelt voor een geestelijk gesprek of voor geestelijke begeleiding. Hopelijk voor de begeleide is dit beschikbaar stellen een antwoord op het daartoe geroepen zijn van de begeleider. Belangrijke 'competenties' zijn, denk ik, zelfkennis in de eigen persoonlijkheidsstructuur, inzicht in de 'eigen' geestelijke vorderingen, het vermogen tot ontvankelijk luisteren, een zeker mate van 'kennis' over de structuur van een geestelijke weg ontleend en getoetst aan de Traditie, innerlijke hartszekerheid over de eigen roeping, wenken

'zacht' kunnen (door)geven enz. De persoonlijkheid van de begeleider biedt zich aldus aan als instrument van de Heilige, biddend dat in de relatie begeleider-begeleide een persoonsrelatie (ik-jij/jij-ik) mag ontstaan waarin de Persoon bij uitstek, de Heilige, kan werken op Zijn ongekende wijze (ik-Gij-relaties)

4. Geestelijke ruimte en manipulatie

Een geestelijke ruimte is een ruimte die de *goddelijke structuur* weerspiegelt waardoor goddelijke kracht kan 'stromen' (als God dat wil). Een **dialogische** relatie (in de zin van Levinas) kan zo'n ruimte bieden en me zo helpen zowel mijn subjectivisme als ook de beperkte en dikwijls beperkende cultuur-kerkelijke structuren te overstijgen. In die zin kun je zeggen dat ik de ander zeker nodig heb. Dit heeft allemaal niets met manipulatie te maken, een manipulatieve relatie is geen dialogische relatie. In een dialogische relatie ontvang je juist vrijheid om al dan niet te beamen en verantwoord te antwoorden.

5. Relationale ervaring.

Misschien is de 'kwaliteit' van de ervaring afhankelijk van hoe wij (kunnen) waarnemen, en ook van de vraag in hoeverre er in de ervaring een scheiding is van het subject dat ervaart en het object dat ervaren wordt. Met heel andere woorden: in hoeverre er sprake is van een relatie waarin het 'beschouwende ik' en de ander, het andere als het ware de polen in de relatie zijn en in de relatie 'ontstaan'. Sterker nog: is het een relatie waarin ik en de andere/of het andere als personen oplichten als manifestaties van de Ander, van Hem en is juist dát de wezenlijke inhoud van de spirituele relationele ervaring.

6. Het Tussen

In de Joodse mystieke literatuur wordt gesproken over het *Tussen*, tussen mij en de ander, tussen mij en tekst, tussen mij en manifestatie. Dit *Tussen* is levend, omvat en doordringt mij, is de heilige eeuwige Ruimte waarin alle manifestatiemogelijkheden van de Heilige aanwezig zijn. Althans zo doorvoel 'ik' het. En in een dialogisch gesprek ontstaat een gespreksruimte die participierend verbonden is met deze heilige Ruimte, met dit *Tussen*. In de 'gespreksruimte' actualiseert de Heilige, als Hij dat wil (!), een unieke manifestatiemogelijkheid. Een manifestatie van Liefde vanuit de eeuwige ruimte in onze ruimte, in 'onze' wereld. De gespreksbetrokkenen bieden als het ware 'hun' ruimte aan, delen deze in heilige gemeenschappelijkheid, en krijgen relatie met het Woord en worden eraan dienstbaar, *worden* personen. In deze *driehoeksrelatie* incarneert het Woord in de personen die zo worden. De Heilige heiligt Zijn Naam uniek in de namen van personen, in wie wij ten diepste zijn. (Onze Vader)

7. Intiem gesprek

Het intieme *gesprek* is voor mij vooral: bereidheid hen die uiterlijk of innerlijk zoeken, ook dikwijls lijden, te ontmoeten in, als de Heilige dat toelaat, een wederkerig zielscontact en deze ontmoeting te laten 'zijn' in het Licht van de Heilige. Ik bid de Heilige dat Hij dat laat gebeuren. Deze gesprekken zijn wezenlijk, in zekere zin moet de pastoraal werkende ook geestelijk begeleider kunnen zijn, zeker even 'aan het begin'. En als daar behoefte en noodzaak toe is, kunnen verwijzen naar iemand die de zoekende ander verder kan begeleiden. In de gezondheidszorg heb je de eerste lijn en de tweede lijn. Dat beeld geeft ongeveer aan hoe ik de relatie zie tussen pastorale begeleiding en geestelijke begeleiding. In ieder geval moet je jezelf, je eigen mogelijkheden en je eigen beperktheden heel goed voor ogen houden. *Bescheidenheid* is hier een belangrijke deugd, maar tegelijkertijd *dankbaarheid* voor de (misschien nog deels verborgen) mogelijkheden die je geschonken zijn en die je kunt gebruiken. Je moet je niet groter maken dan je bent, maar ook niet kleiner.

